

«شیر و موش»

آموختنی‌ها

- ۱ ساخت کلمات مرکب با واژه‌ی هزاره
- ۲ تقویت فضایل اخلاقی به ویژه گذشت
- ۳ انتقال در کلمه یا - ربط
- ۴ آشنایی با ضرب‌المثل



جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

- در عوض: به جای
 خلاص:
 صید:
 ناهماهنگی: بی نظمی
 قطعات: قطعه‌ها، تکه‌ها
 متفکرانه: در حال تفکر
 سابق: گذشته، قبل
 فاش: آشکار، ظاهر
 تحمل: صبر، شکیبایی
 مرور: باز خوانی
 تعلق داشتن: وابستگی داشتن
 وادار کردن:
 بازیگوش:

- بیشتر:
 موشک:
 خفته: خوابیده
 آشفته:
 متغیر:
 یک غازی: بی‌ارزش
 لوس:
 هراس:
 وحوش:
 مغفرت: آمرزش
 لابه: گریه و زاری
 رحم:
 حول و حوش: اطراف



علوی

کلمات متضاد

- | | | |
|-----------------|---------------|-----------------|
| = خطا | درست = غلط | سخت = آسان |
| = خفته | تشویق = تنبیه | بهترین = بدترین |
| = هراسیدن | آخرین = اولین | حقیقت = دروغ |
| | جدی = شوخی | موفقیت = شکست |

کلمات هم خانواده

- | | | |
|------------------|-----------------------|--------------------------|
| مغفرت، استغفار | راضی، رضا، رضایت | مربوط، ارتباط، ربط، رابط |
| رحم، رحمان، رحیم | موضوع، وضع، اوضاع | تکلیف، مکلف |
| حاصل، محصول | دقیقاً، دقیق | تعلق، متعلق |
| عوض، تعویض | متغیر، تغییر، تغییرات | موفقیت، توفیق، موفق |
| | صید، صیاد | میل، امیال، مایل |

نوشتن یک املا بدون نقطه یا نقطه گذاشتن یک متن بدون نقطه، در تقویت املا بسیار مؤثر است.
الف: با توجه به درس شیر و موش نقاط پاک شده را سر جای خودش قرار بده.

بود سبزی به بسه‌ای، حفه	موسکی کرد حواس آسعه
آن قدر گوس سمر، گار گرفت	گه رها کرد و گاه بار گرفت
با که از حواب، سر سد سدار	محرر ر موس بد رفار
دست برد و گرفت کله‌ی موس	سد گرفتار، موس باری گوس
حواست با رر سعه، له کُندس	به هوا برده، بر رمن رتدس
گفم: ای موس لوس تک عاری	با دم سر می‌کی باری
موس بخاره در هراس اماد	گربه کرد و به التماس اماد

ب: ده واژه‌ی دشوار این درس را بدون نقطه بنویس.



تمرین

۱ بند بادکنک‌های کلمات هم‌آهنگ و هم‌قافیه را به هم وصل کن.



۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

- الف: صیاد می‌خواست شیر را شکر کند.
- ب: شیر، موش را لای پنجه‌های دستش له کرد.
- پ: واژه «بیزار، مثل بیزار، است».
- ت: کلمه «غازی، با کلمه «قاضی، هم‌آوا هستند».



۲ مانند نمونه جای خالی را پر کن.

شالی - لاله - علف - برنج - گندم - سبزه

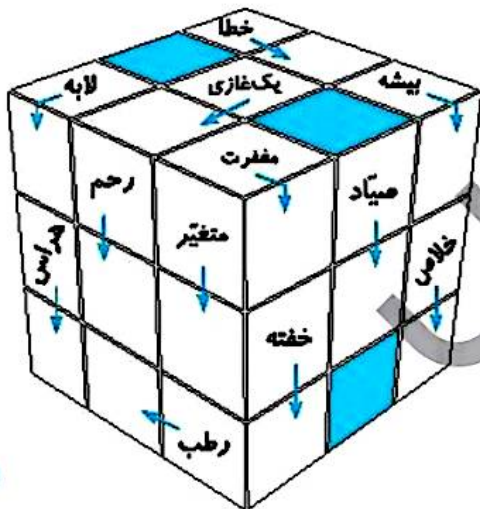
جایی که علف فراوان دارد.

علفزار	←	زار	+	علف
.....	←	+
.....	←	+
.....	←	+
.....	←	+

۳ با هر کلمه مانند نمونه، ترکیبات دیگر بنویس.

.....	←	سر سبز	←	درخت	←
.....	←	لاله	←	←
.....	←	سیب	←	←
.....	←	←	←
.....	←	←	←
.....	←	بهار	←	تشنه	←
.....	←	←	←

















۵ در مکعب زیر، جدول را طوری مرتب کن که همه کلمه‌های هم‌معنی، کنار هم قرار بگیرند.



- | | | |
|-------------|---------|--------|
| جنگل | مهربانی | خشمگین |
| خرمای تازه | خوابیده | شکارچی |
| گریه و زاری | رهایی | ترس |
| بی‌ارزش | اشتباه | آمرزش |



۶ مخالف هر کلمه را بنویس.

۷ ابتدا و انتهای هر بیت را از روی درس کامل کن.

موش بیچاره در گریه کرد و

دین موش موش هیچ است

تو بزرگی و از تو

شیر از این و موش را دل کرد

۸ با حروف درهم ریخته واژه بساز. (می توانی از یک حرف چند بار استفاده کنی)

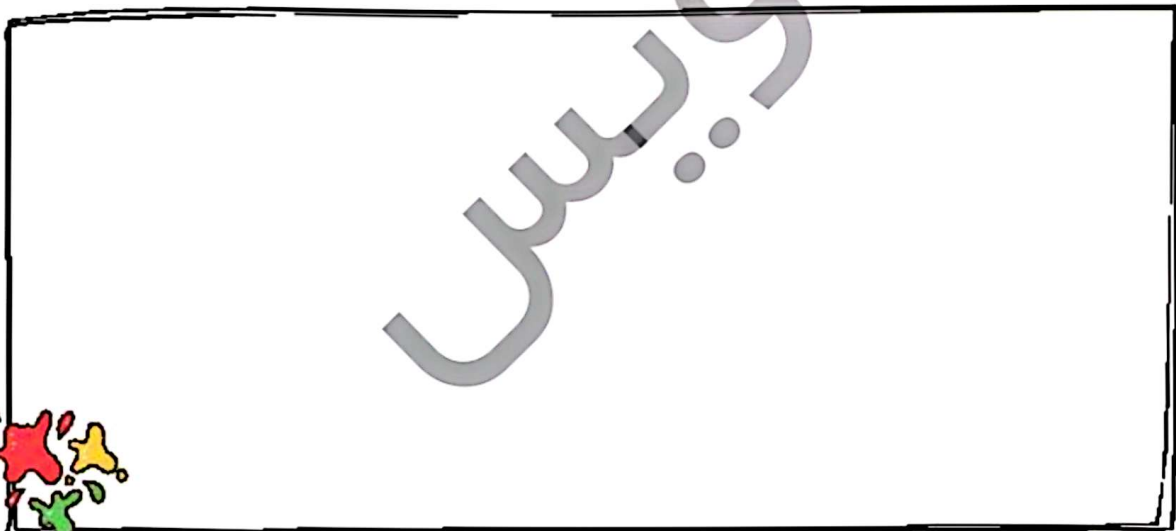




۹ دو ضرب المثل بنویس که در آنها نام حیوانی به کار رفته باشد.

یکی از آنها را به دلخواه نقاشی کن.



۱۰ در هر گروه کدام کلمه با بقیه فرق دارد؟ آن را مشخص کن و بنویس.

- الف: متغیر، غایب، تغییر، تغییرات
- ب: اخلاص، خصومت، خلاصه، خلاص
- پ: رحمت، رحم، حمد، رحمان

.....

.....

.....

۱۱ لیات زیر را به ترتیب شماره گذاری کن.

- ۱ اتفاقاً سه چار روز دگر شیر را آمد این بلا بر سر
- ۲ شیر چون موش را رهایی داد خود رها شد ز پنجهی صیاد
- ۳ موش بیچاره در هراس افتاد گریه کرد و به التماس افتاد
- ۴ که تو شاه وحوشی و من موش موش هیچ است پیش شاه وحوش
- ۵ دام صیاد، گیر شیر افتاد عوض گرگ، شیر گیر افتاد

۱۲ با توجه به سؤالات داده شده، پاسخ مناسب را انتخاب کن.

الف: در کدام گزینه ضرب المثل به کار رفته است؟

- ۱) موش بیچاره در هراس افتاد
- ۲) با دم شیر می کنی بازی
- ۳) علت نراحتی نین، چه بود؟
- ۴) دیر به مدرسه رسیده بود.
- ۵) با دوستانش قهر کرده بود.
- ۶) قطعات اسباب بازی برادرش را شکسته بود.
- ۷) درس را به خوبی پاسخ نداده بود.

ب: منظور از دش، در بیت «خواست در زیر پنجه، له کنش، کیست؟

- ۱) آشفته
- ۲) صیاد
- ۳) شیر
- ۴) موش

ت: کدام گزینه برای پیوستن به صفت بعد از خود نیاز به اتصال با «ی» ندارد؟

- ۱) شاه
- ۲) پنجه
- ۳) بیشه
- ۴) کله

ث: در کدام گزینه صفت به کار نرفته است؟

- ۱) خانم مهربان
- ۲) بوته های گل
- ۳) موضوع مهم
- ۴) مرواریدهای سحرآمیز



شیر و موش → درس پنزدهم

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به پرسش‌ها پاسخ بده. ۱۲

در جنگلی سرسبز حیوانات زیادی زندگی می‌کردند. خرگوش سفید کوچولوی جنگل در بین سبزه‌ها جست‌وخیز می‌کرد. لاک‌پشتی آرام آرام می‌رفت تا خود را به تخته‌سنگ نزدیک آب برساند. خرس قهوه‌ای کسی دورتر پنجه‌هایش را روی درختی می‌کشید، مثل اینکه دنبال چیزی می‌گشت. سنجاب کوچولوی زیبا از شاخه‌ای به شاخه دیگری می‌پرید. کنجشک‌ها در سراسر جنگل جیک‌جیک می‌کردند. صدای دارکوبی که با منقار محکمش به تنه‌ی درخت ضربه می‌زد، به گوش می‌رسید.

جغد دانه سلطان جنگل از روی شاخه درختی بلند حیوانات را نگاه می‌کرد. ناگهان متوجه شد لاک‌پشت به پشت افتاده و هرچه تلاش می‌کند نمی‌تواند خود را به شکم برگرداند. از خرسی که در نزدیکی‌اش بود کمک خواست؛ اما خرس گفت: «وقت ندارم». سنجاب از راه رسید و به لاک‌پشت کمک کرد.

روزها یکی پس از دیگری گذشت تا اینکه روزی خرس در جنگل اسیر دست زنبورها عمل شد و به هر طرف فرار می‌کرد. دنبال برکه‌ای بود تا با رفتن در آب خود را از دست زنبورها نجات دهد. در بین راه لاک‌پشت را دید و سراغ برکه‌ای آب را از او گرفت.

لاک‌پشت با مهربانی برکه را نشانش داد و گفت «همشهری من، کوه به کوه نمی‌رسد ولی آدم به آدم می‌رسد». خرس چیزی نگفت دويد تا خود را به برکه‌ی آبی که لاک‌پشت گفته بود رسانید و درون آب پرید که باعث شد زنبورها از خرس دور شوند. خرس وقتی از برکه‌ی آب بیرون آمد به یاد حرف لاک‌پشت افتاد ولی متوجه منظور او نشد. به همین دلیل به سراغ جغد دانا رفت و موضوع را برایش تعریف کرد. جغد دانا گفت: یادت هست که لاک‌پشت دچار مشکل شد و تو به او کمک نکردی؟ او این رفتار را نادیده گرفت و روزی که کمک خواستی با جان و دل تو را یاری کرد.

- الف: چه جانورانی در این داستان بودند؟
- ب: کدام جانور به دانایی معروف بود؟
- پ: برای داستان جنگل زیبا، نام دیگری انتخاب کن.
- ت: از کدام حیوان داستان خوشتر آمده است؟ چرا؟
- ث: ضرب‌المثلی که در این داستان آمده را بیان کن.
- ج: آخر داستان را آن‌طور که دوست داری تغییر بده و بنویس.

